

આઠમી મોહરમ

જનાબે કાસિમ (અ.)ના અલમ મુબારક માટેની અને જુલૂસ દરમિયાનની જરૂરી વસ્તુઓ :

(૧) અલમનું લીલું કાપડ (૨) ચાંદીનો પંજો (૩) માફકસરની ઊંચાઈનો વાંસ અથવા પાઈપ (૪) અલમ મુબારક માટે ગુલાબનો હાર (૫) અત્તર, સંદલ, નાળિયેર, લોબાન, અગરબત્તી, ગુલાબજળ, લોબાનદાની અને ખુશબોઈ (૬) ગુલાબનાં ફૂલ ગજરા માટે (૭) અલમ પરથી ગુલાબની પાંખડીઓ પડતી ઝીલવા માટે એક લીલી ચાદર

મજલિસ વિષે :

હઝરત ઈમામ હુસૈન (અ.)નો ગમ મનાવવા માટે આપણે રાત્રે તેમજ દિવસે સમયાનુસાર મજલિસનું આયોજન કરવું જોઈએ જેમાં પીર મશાયખ બાવા (ર.અ.)ની કિતાબ મક્તૂલનામાનાં બયાનો તેમજ ઈમામ હુસૈન (અ.) અને શહીદોએ આપેલી કુરબાનીનો મકસદ અને તેમાંથી મળતો બોધપાઠ, વગેરે બયાન કરવા જોઈએ અને સાથે સાથે તેની હકીકતની ઝાંખી કરાવે તેવા મસાએબ વર્ણવવા જોઈએ.

આઠમી મોહરમની મજલિસોમાં મસાએબ આ બધા વિષયો ઉપર પઢી શકાય :

1. જનાબે અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને હસન (અ.)ની શહાદત.
2. જનાબે કાસિમ ઈબ્ને હસન (અ.)ની શહાદત.

જનાબે કાસિમ (અ.)ના જુલૂસની સમજૂતી :

- ઝોહરૈન પછી રાખેલી મજલિસમાં મસાએબ પૂરા થાય કે તરત જ લોકો માતમ કરતા કરતા પોતાની જગ્યાએથી ઊભા થાય અને મજલિસની જગ્યાએ પહેલાંથી લાવીને મૂકેલા અલમને ઉઠાવીને ગમની સાથે જુલૂસમાં શામેલ થઈ જાય. નૌહાનું માતમ જુલૂસમાં જ કરવામાં આવે. જુલૂસ થોડું આગળ પહોંચે ત્યારે નિયાઝની વહેંચણી કરી શકાય.
- જનાબે કાસિમ (અ.)ના જુલૂસમાં એક માણસ અલમ મુબારક લઈને ચાલે અને અલમ પરથી ગુલાબની પાંખડીઓ પડતી ઝીલવા માટે એક લીલી ચાદર અલમના આગળ આગળ રાખવામાં આવશે. એક લોબાનદાનીમાં લોબાનનો ધૂપ હોય અને એક માણસ તેને લઈને ચાલતો હોય તો જુલૂસમાં સતત ખુશ્બૂ ફેલાતી રહે.
- જુલૂસ દરમિયાન, સમયે સમયે શરબત અને નિયાઝનું વિતરણ થવું જોઈએ કે જેથી માતમદારોને થાક કે અશક્તિ ન લાગે,

પરંતુ નિયાઝ વહેંચતી વખતે જુલૂસમાં અડચણ પેદા ન થાય તેનું ધ્યાન રાખવું.

- સમયે સમયે અલમ ઉઠાવનાર, ચાદર પકડનાર અને લોબાનદાની ઉઠાવનાર મોમિનો બદલાતા રહે તે બહેતર છે.
- જુલૂસ હઝરત ઈમામ હુસૈન (અ.)ના ગમનો ઈઝહાર છે જેમાં આપણે પહેરવેશ, રીતભાત અને અખ્લાક વડે કરબલાના શહીદો અને અસીરોથી મળેલા સબકને જાહેર કરીએ છીએ, તો એ બાબતનો પણ ખ્યાલ રાખવો જરૂરી છે કે આપણા જુલૂસમાં તેનો મક્સદ સચવાય અને આપણા અખ્લાક અને અકીદાઓની ઝાંખી દેખાય તથા આપણા મઝહબની બદનામી ન થાય.
- જુલૂસનો સમય એટલો ઓછો ન હોવો જોઈએ કે તે કેવળ એક વિધિ બનીને રહી જાય. જુલૂસ દિવસના એક મોટા ભાગ દરમિયાન ચાલતું રહેવું જોઈએ કે જેથી આપણે જુલૂસ વડે લોકોને શહીદોની યાદ અપાવી શકીએ અને તેમની શહાદતના અસલ મક્સદને સમજાવી શકીએ.
- આ રીતે જુલૂસના અંતમાં ઝિયારત અને ફાતેહા પઢી અને નિયાઝનું વિતરણ કરીને જુલૂસને પૂર્ણ કરવામાં આવે.

નોંધ : જુલૂસમાં ખૂબ જ એહતેરામની સાથે અને શિસ્તની સાથે જોડાવું જોઈએ. જુલૂસ દરમિયાન કોઈને પરેશાની ન થાય તેની તેમજ મર્યાદાઓ ન જળવાય એવી જગ્યાએથી પસાર થવામાં સાવચેતી રાખવી જોઈએ.

જનાબે કાસિમની મન્નત (નઝ) માનવાની અને પૂરી કરવાની રીત :

આ મન્નત ત્રણ રીતે માનવામાં આવે છે :

1. એવા પુરુષો કે જેમની શાદી ન થતી હોય તેમના માટે ગજરા અને નાળિયેરની મન્નત.

મન્નત માનવાની રીત :

વ્યવસ્થાપકો જનાબે કાસિમ (અ.)ના અલમ મુબારક પર ચડાવવામાં આવેલા ગજરાના ફૂલ તે મન્નત માનનાર પુરુષોને આપે કે જેમને મન્નત માનવાની હોય છે. મન્નત માનનાર પુરુષોએ શક્ય હોય તો કા'બા શરીફ તરફ મોઢું કરીને તે ગજરાનાં ફૂલ ખાઈ લેવાં અને કુર્બતન ઈલલાહની નિયતથી મન્નત માનવી જોઈએ કે જો મારી શાદી થઈ જાય તો હું આવતા વર્ષે અલમ મુબારકની ઝિયારત કરીશ અને નજરાણું આપીશ.

મન્નત પૂરી કરવાની રીત :

મોહર્રમની આઠમી તારીખે ઈમામવાડામાં અથવા જ્યાંથી અલમ મુબારક નીકળતા હોય ત્યાં જનાબે કાસિમ (અ.)ના અલમ મુબારક

તૈયાર થાય ત્યારે ત્યાં આવી (અથવા તો પોતાના ઘેર બોલાવી) ગજરા અને નાળિયેરને ચઢાવીને અને નજરાણું આપીને પોતાની મન્નત પૂરી કરે.

2. એવી સ્ત્રીઓ કે જેમની શાદી ન થતી હોય તેમના માટે બંગડી અને મહેંદીની મન્નત.

મન્નત માનવાની રીત :

વ્યવસ્થાપકો જનાબે કાસિમ (અ.)ના અલમ મુબારક પર ચડાવવામાં આવેલી લાલ અથવા લીલા રંગની બંગડીઓ અને મહેંદી તે મન્નત માનનાર સ્ત્રીઓને આપે કે જેને મન્નત માનવાની હોય છે. મન્નત માનનાર સ્ત્રીઓ તે બંગડીઓને પોતાના હાથ પર પહેરી લે અને જો મહેંદી હોય તો તેને પોતાના હાથો ઉપર લગાવે અને મન્નત માનનાર સ્ત્રીઓ કુર્બતન ઈલ્લાહની નિયતથી મન્નત માને કે જો મારી શાદી થઈ જાય તો હું આવતા વર્ષે અલમ મુબારકની ઝિયારત કરીશ અને નજરાણું આપીશ.

મન્નત પૂરી કરવાની રીત :

મોહર્રમની આઠમી તારીખે ઈમામવાડામાં અથવા જ્યાંથી અલમ મુબારક નીકળતા હોય ત્યાં જનાબે કાસિમ (અ.)ના અલમ મુબારક તૈયાર થાય ત્યારે બંગડીઓ અને મહેંદીની મન્નત માનનાર સ્ત્રીઓ આવીને (અથવા તો પોતાના ઘેર બોલાવીને) બંગડીઓ અને મહેંદીને

ચઢાવીને તેમજ નજરાણું આપીને પોતાની મન્નત પૂરી કરે.

3. એવી સ્ત્રીઓ કે જેમને ઓલાદ ન થતી હોય તેમના માટે ગજરા અને નાળિયેરની મન્નત.

મન્નત માનવાની રીત :

વ્યવસ્થાપકો જનાબે કાસિમ (અ.)ના અલમ મુબારક પર ચડાવવામાં આવેલ ફૂલના ગજરા તે મન્નત માનનાર સ્ત્રીઓને આપે કે જેમને મન્નત માનવાની હોય છે. મન્નત માનનાર સ્ત્રીઓ પાકીઝગીની સાથે અદબથી અને શક્ય હોય તો કા'બા શરીફ તરફ મોઢું કરીને તે ગજરાનાં ફૂલ ખાઈ લે અને કુર્બતન ઈલલ્લાહની નિયતથી મન્નત માને કે જો મને અલ્લાહ ઓલાદ આપશે તો હું આવતા વર્ષે અલમ મુબારકની ઝિયારત કરીશ અને નજરાણું આપીશ.

મન્નત પૂરી કરવાની રીત :

મોહર્રમની આઠમી તારીખે ઈમામવાડામાં અથવા જ્યાંથી અલમ મુબારક નીકળતા હોય ત્યાં જનાબે કાસિમ (અ.)ના અલમ મુબારક તૈયાર થાય ત્યારે ત્યાં આવીને (અથવા તો પોતાના ઘેર બોલાવીને) ગુલાબના ફૂલનો ગજરો બનાવીને અલમ મુબારક ઉપર ચઢાવી તેમજ નજરાણું આપીને પોતાની મન્નત પૂરી કરે.

જનાબે કાસિમ (અ.)ની મન્નત (નઝ) તથા અન્ય દિવસોની મન્નત (નઝ)ના મસઅલા :

કોઈ પણ મન્નત કે જે મોહર્રમ દરમિયાન કે અન્ય દિવસોમાં લેવામાં આવતી હોય તેમાં આપણે નીચે મુજબ ધ્યાન રાખવું જોઈએ.

- મન્નત પોતાની શક્તિ અનુસાર હોય.
- શરીઅત વિરુદ્ધ ન હોય.
- અલ્લાહ અને તેના રસૂલ (સ.) અને અઈમ્મા (અ.)ના કથન મુજબની અને મુરશિદે બતાવેલા તરીકા પ્રમાણે હોય.
- બુદ્ધિની દ્રષ્ટિએ સુયોગ્ય તેમજ પોતાના ઉપર કે અન્ય લોકો ઉપર સખ્તાઈ કે જુલ્મ જેવું ન જણાઈ આવે તેવી હોય.
- દરેક પ્રકારની અદબ જળવાઈ રહે તેવી હોય કારણ કે આપણે જાણીએ છીએ કે દીનના પાયામાં બુદ્ધિ છે.

નઝ વિષે અહાદીસમાં આ પ્રમાણે આવ્યું છે :

وَقَالَ الْحَلْبِيُّ وَسَأَلْتُهُ عَنِ الرَّجُلِ يَجْعَلُ عَلَيْهِ نَذْرًا وَلَا يُسَمِّيهِ
قَالَ إِنْ سَمَّيْتَهُ فَهُوَ مَا سَمَّيْتَ وَإِنْ لَمْ تُسَمِّ شَيْئًا فَلَيْسَ بِشَيْءٍ
فَإِنْ قُلْتَ لِلَّهِ عَلَى فَكَفَّارَةٌ يَمِينٍ

(હલ્બીનું બયાન છે કે મેં આજનાબ (હઝરત ઈમામ અફર સાદિક

(અ.)થી એક એવી વ્યક્તિના બારામાં પૂછ્યું કે જેણે નજ માની પરંતુ કોઈ વસ્તુનું નામ ન લીધું. આપ (અ.)એ ફરમાવ્યું, “જો તેણે કોઈ વસ્તુનું નામ લીધું હોય તો તે એ જ (વસ્તુ નજમાં) આપે અને જો કોઈ વસ્તુનું નામ નથી લીધું તો તે કાંઈ નથી. અને જો તમે એમ કહો કે ‘લિલ્લાહે અલય્ય’ (અલ્લાહ ખાતર મારા પર ફરજ છે) તો તેના માટે કસમનો કફ્ફારો છે.”)

સમજૂતી :

- જો કોઈ માણસ નજ કરે અને તેમાં જો તે કોઈ વસ્તુનું નામ લે તો નજમાં તે એ જ વસ્તુ આપે કે જેનું નામ લીધું હોય અને જો તેણે કોઈ વસ્તુનું નામ લીધું ન હોય તો એ નજ કહેવાતી જ નથી.

જનાબે કાસિમ (અ.)ની મન્નત વિષે સમજૂતી :

- કોઈ પુરુષ જનાબે કાસિમ (અ.)ના ગજરાની મન્નત માને અથવા તો કોઈ સ્ત્રી ગજરાની કે મહેદીની કે બંગડીની મન્નત માને અને હદિયા તરીકે કઈ વસ્તુ આપશે તેનો પણ ઉલ્લેખ કરે તો, જ્યારે તેની મુરાદ પૂરી થઈ જાય ત્યારે જે વસ્તુનો ઉલ્લેખ કર્યો હોય તે જ વસ્તુ તે હદિયા તરીકે આપે. અને જો તેણે મન્નત માનતા સમયે કોઈ પણ વસ્તુનો ઉલ્લેખ ન કર્યો હોય તો આવી મન્નત અધૂરી મન્નત ગણાય અને તેને પૂરી કરવાની જરૂર નથી.

એક અન્ય હદીસમાં છે કે :

وَسَأَلَ مُحَمَّدُ بْنُ مَنْصُورٍ مُوسَى بْنَ جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَام عَنْ رَجُلٍ
نَذَرَ صِيَامًا فَثَقُلَ الصَّوْمُ عَلَيْهِ قَالَ يَتَصَدَّقُ عَنْ كُلِّ يَوْمٍ
بِدِينَارٍ مِنْ حِنْطَةٍ

(મોહમ્મદ ઇબ્ને મન્સૂરે હઝરત ઇમામ મૂસા ઇબ્ને જફર (અ.)થી
રિવાયત કરી છે એક એવી વ્યક્તિના બારામાં કે જેણે રોઝાની નઝ
માની, પરંતુ હવે રોઝા તેના પર ભારી છે. આપ (અ.)એ ફરમાવ્યું, તે
દરેક દિવસના બદલામાં એક મુદ્ (૭૫૦ ગ્રામ) ઘઉંની ખેરાત કરે.)

સમજૂતી :

- જો એવો માણસ કે જેણે રોઝાની નઝ માની હોય પરંતુ હવે રોઝો
રાખવો તેના પર ભારી છે તો તે દરેક દિવસના બદલામાં (દસ
મિસ્કીનોમાંથી દરેકને) એક મુદ્ અનાજ (૭૫૦ ગ્રામ) ઘઉંની
ખેરાત કરે.

જનાબે કાસિમ (અ.)ની મન્નત વિષે સમજૂતી :

- એવો પુરુષ કે સ્ત્રી જેણે જનાબે કાસિમ (અ.)ની નઝ આ રીતે
માની હોય કે જો મારી મુરાદ પૂરી થશે તો હું જનાબે કાસિમ

(અ.)ના અલમને મારા ઘેર બોલાવીશ અને રોઝા પણ રાખીશ. તો જ્યારે તેની મન્નત પૂરી થઈ જાય ત્યારે તેને પોતાની નજ પૂરી કરવી જોઈએ અને રોઝા રાખવા જોઈએ. અને જો તેના માટે રોઝા રાખવા મુશ્કિલ હોય તો તે દરેક રોઝાના દિવસના બદલામાં (દસ મિસ્કીનોમાંથી દરેકને) એક મુદ્ અનાજ (૭૫૦ ગ્રામ) ઘઉંની ખેરાત કરે.

એક અન્ય હદીસમાં છે કે :

وَقَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَام مَنْ حَلَفَ عَلَى يَمِينٍ فَرَأَى مَا هُوَ خَيْرٌ مِنْهَا فَلْيَأْتِ الَّذِي هُوَ خَيْرٌ مِنْهَا وَلَهُ زِيَادَةٌ حَسَنَةٌ

(અને હઝરત ઈમામ જફર સાદિક (અ.)એ ફરમાવ્યું કે, “જો કોઈ વ્યક્તિ હલફ (કસમ)ની સાથે કોઈ નેક કાર્ય માટે કહે અને પછી જુએ કે તેનાથી પણ વધારે વધીને નેક કાર્ય એક બીજું પણ છે, તો તે બજાવી લાવવું તેના માટે વધારે બહેતર છે.”)

સમજૂતી :

- જો કોઈ માણસ નજ રાખીને કોઈ નેક કાર્ય માટે કહે કે હું આ કરીશ અને પછી તે જુએ કે તેનાથી પણ વધીને એક નેક કાર્ય બીજું પણ છે તો તેના માટે તેને બજાવી લાવવું બહેતર છે.

જનાબે કાસિમ (અ.)ની મન્નત વિષે સમજૂતી :

- કોઈ પુરુષ કે સ્ત્રી જનાબે કાસિમ (અ.)ની નજ એ રીતે રાખે કે જો મારી મુરાદ પૂરી થશે તો હું કોઈ નેક કાર્ય કરીશ અને જ્યારે તેની મન્નત પૂરી થઈ જાય ત્યારે તે જુએ કે તેનાથી પણ વધીને એક નેક કાર્ય બીજું પણ છે તો તે બજાવી લાવે તો તેના માટે બહેતર છે.

એક અન્ય હદીસમાં છે કે :

وَقَالَ الصَّادِقُ عَلَيْهِ السَّلَام الْيَمِينُ الْكَاذِبَةُ تَدْعُ الدِّيَارَ بِلَا قِيعٍ مِنْ أَهْلِهَا وَالنَّذْرُ عَلَى وَجْهَيْنِ أَحَدُهُمَا أَنْ يَقُولَ الرَّجُلُ إِنْ كَانَ كَذَا وَكَذَا صُمْتُ أَوْ صَلَّيْتُ أَوْ تَصَدَّقْتُ أَوْ حَجَجْتُ أَوْ فَعَلْتُ شَيْئًا مِنَ الْخَيْرِ وَكَانَ ذَلِكَ فَهُوَ بِاخْتِيَارٍ إِنْ شَاءَ فَعَلَ وَإِنْ شَاءَ لَمْ يَفْعَلْ فَإِنْ قَالَ إِنْ كَانَ كَذَا وَكَذَا فَلِلَّهِ عَلَى كَذَا وَكَذَا فَهُوَ نَذْرٌ وَاجِبٌ لَا يَسْعُهُ تَرْكُهُ وَعَلَيْهِ الْوَفَاءُ بِهِ وَإِنْ خَالَفَ لَرِمَتْهُ الْكَفَّارَةُ وَكَفَّارَةُ النَّذْرِ كَفَّارَةُ الْيَمِينِ وَكَفَّارَةُ الْيَمِينِ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسَاكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا تَطْعُمُونَ أَهْلِيكُمْ بِكُلِّ مِسْكِينٍ مُدٌّ أَوْ كِسْوَتُهُمْ بِكُلِّ رَجُلٍ تَوْبَتَيْنِ أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ

فَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيَّمَانِكُمْ إِذَا
حَلَفْتُمْ...

(હઝરત ઈમામ જફર સાદિક (અ.)એ ફરમાવ્યું કે, “જૂઠી કસમ આબાદીને વેરાન કરીને છોડે છે. નઝના બે પ્રકારો છે એક એ કે કોઈ વ્યક્તિ કહે કે જો આવું આવું થશે તો હું રોઝા રાખીશ અથવા નમાઝ પઢીશ અથવા ખેરાત કરીશ અથવા હજ કરીશ અથવા કોઈ પણ નેક કાર્ય કરીશ અને જો આવું થઈ ગયું તો તેને ઈજ્તિયાર છે કે તે કરે અથવા ન કરે. પરંતુ જો તે કહે કે આવું આવું થશે તો મારા પર અલ્લાહ તઆલા ખાતર આ આ (ફરજ) છે, તો આ નઝ વાજિબ છે. તેને છોડી દેવાનો કોઈ વિકલ્પ નથી, તેને પૂરી કરવી વાજિબ છે. જો તેના વિરુદ્ધમાં અમલ કર્યો તો તેના પર કફ્ફારો લાઝિમ થશે. અને નઝનો કફ્ફારો કસમના કફ્ફારા બરાબર છે, એટલે કે દસ મિસ્કીનોને ખાવાનું ખવડાવવું, તમે જે પોતાના પરિવારને ખવડાવો છો તેવું મધ્યમ ખાણું કે જે દરેક મિસ્કીન માટે એક મુદ્દ (૭૫૦ ગ્રામ) છે અથવા તેને કપડાં પહેરાવવાં કે (તેમાંથી) દરેકને બે કપડાં આપવાં અથવા એક ગુલામ આઝાદ કરવો, અને જેને આમાંથી કંઈ પણ ન મળી શકે તો ત્રણ રોઝા રાખે, આ તમારી કસમનો કફ્ફારો છે કે જ્યારે પણ તમે કસમ ખાઓ...)

સમજૂતી :

- જો કોઈ માણસ નજ માનીને એવું કહે કે જો આવું આવું થશે તો હું રોઝા રાખીશ અથવા નમાઝ પઢીશ અથવા ખેરાત કરીશ અથવા હજ કરીશ અથવા કોઈપણ નેક કાર્ય કરીશ અને જો તેના કહેવા પ્રમાણે થઈ ગયું તો તેને ઇજ્તિયાર છે કે તે કાર્ય કરે અથવા ન કરે.
- પરંતુ જો કોઈ માણસ કુર્બતન ઇલલાહની રીતે નજ માને કે અલ્લાહ તઆલા ખાતર મારા ઉપર આ આ (ફરજ) છે તો તે નજ પૂરી કરવી તેના ઉપર વાજિબ છે. જો તેને અદા કરવામાં ન આવે તો તેના પર કફ્ફારો લાઝિમ છે.
- જો કોઈ માણસ વાજિબ થયેલી નજને પૂરી ન કરે તો તેનો કફ્ફારો કસમના કફ્ફારા બરાબર છે. એટલે કે દસ મિસ્કીનોને ખાવાનું ખવડાવવું, એવું મધ્યમ ખાણું કે જે પોતાના પરિવારને ખવડાવામાં આવે છે એટલે કે દરેક મિસ્કીનને એક મુદ્દ (૭૫૦ ગ્રામ) આપવું અથવા તેમાંના દરેકને બે કપડાં આપવાં અથવા એક ગુલામ આઝાદ કરવો અને જો આમાંથી કંઈ પણ ન મળી શકે તો ત્રણ રોઝા રાખે.

જનાબે કાસિમ (અ.)ની મન્નત વિષે સમજૂતી :

- કોઈ પુરુષ કે સ્ત્રી જનાબે કાસિમ (અ.)ની નઝ કુર્બતન ઇલ્લાહની નિયત વગર માને અને ફક્ત એટલું કહે કે જો મારી મુરાદ પૂરી થશે તો હું રોઝા રાખીશ અથવા નમાઝ પઢીશ અથવા ખેરાત કરીશ અથવા હજ કરીશ અથવા કોઈ પણ નેક કાર્ય કરીશ અને જો તેની મુરાદ પૂરી થઈ ગઈ તો તેને ઇજ્તિયાર છે કે તે કાર્ય કરે અથવા ન કરે.
- કોઈ પુરુષ કે સ્ત્રી જનાબે કાસિમ (અ.)ની નઝ કુર્બતન ઇલ્લાહની નિયતથી માને એટલે કે જો મારી મુરાદ પૂરી થશે તો અલ્લાહ ખાતર મારા ઉપર આ આ હદિયો આપવો ફરજ છે તો તે નઝ પૂરી કરવી તેના ઉપર વાજિબ થશે. જો તે તેને પૂરી નહીં કરે તો તેના ઉપર કફ્ફારો લાઝિમ થશે.
- જો કોઈ પુરુષ કે સ્ત્રી જનાબે કાસિમ (અ.)ની વાજિબ થયેલી નઝને પૂરી ન કરે તો તેનો કફ્ફારો કસમના કફ્ફારા બરાબર છે. એટલે કે દસ મિસ્કીનોને ખાવાનું ખવડાવવું, એવું મધ્યમ ખાણું કે જે પોતાના પરિવારને ખવડાવવામાં આવે છે એટલે કે દરેક મિસ્કીનને એક મુદ્દ (૭૫૦ ગ્રામ) આપવું અથવા તેમાંથી દરેકને બે કપડાં આપવાં અથવા એક ગુલામ આઝાદ કરવો અને જેને

આમાંથી કાંઈ પણ ન મળી શકે તો ત્રણ રોઝા રાખે.

નોંધ :

- (૧) જનાબે કાસિમ (અ.)ની નજ માનનાર પુરુષો કે સ્ત્રીઓ જો ઈમામવાડામાં સમયસર સંજોગવશાત્ ન આવી શકે તો જુલૂસ દરમિયાન પણ પોતાની મન્નત પૂરી કરે. અને ૧૧મી તારીખે વધેલા ગજરા અને જનાબે કાસિમ (અ.)ના અલમ મુબારકમાંથી પંજો તથા કાપડ ઉતારી ઠંડા કરી દેવામાં આવે.
- (૨) જો એક વાર જનાબે કાસિમ (અ.)ની મન્નત માની હોય તે પછી ઘણાં વર્ષો પછી પણ જો અલ્લાહ મુરાદ પૂરી કરે તો તે સમયે મન્નત પૂરી થયેલી ગણવી અને જે હદિયો માન્યો હોય તે હદિયો જનાબે કાસિમ (અ.)ના નિશાન ઉપર ચઢાવી દેવો.
- (૩) જો પહેલા વર્ષે કોઈ એક પ્રકારની મન્નત માની હોય અને જો તે વર્ષ દરમિયાન પૂરી ન થઈ હોય અને બીજા વર્ષે નવેસરથી મન્નત માનવામાં આવે તો જ્યારે પણ મુરાદ પૂરી થાય તો બીજી મન્નત પ્રમાણે અમલ કરવો પહેલી મન્નત પ્રમાણે નહીં.

